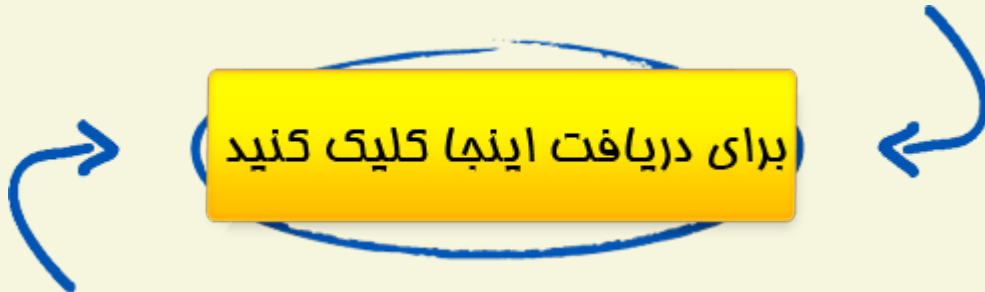

دانلود مقاله بررسی بیوسیستماتیک پامسواکی بزرگ *Jaculus blanfordi* (Mammalia:Dipodidae) در سیستان

جهت مشاهده [دانلود مقاله بررسی بیوسیستماتیک پامسواکی بزرگ *Jaculus blanfordi* \(Mammalia:Dipodidae\)](#) در سیستان به پایین همین صفحه مراجعه نمایید

تعداد صفحات : 7 صفحه

چونندگان از مهمترین طبقاتی هستند که مطالعه آنها به لحاظ اهمیتی که در جنبه‌های مختلف از جمله کشاورزی و بهداشتی دارند لازم به نظر می‌رسد. مطالعه بیوسیستماتیک تاکسونهای جانوری از

جمله چونندگان زمینهای برای انجام پژوهشهای بنیادی و کاربردی است. در سیستان مطالعات کاملی بر روی فون چونندگان انجام نشده است. زابل در ناحیه غربی دشت سیستان و در ۶۱ درجه و ۳۹

دقیقه طول شرقی و ۳۱ درجه عرض شمالی با ارتفاع ۴۷۸ متر از سطح دریا واقع شده است. طی مطالعات فونستیکی، نمونه‌هایی از پامسواکی بزرگ جمع‌آوری گردید. نمونه‌ها از مزارع و باغات

توسط دست و توری حشره‌گیری صید شدند. با توجه به تغذیه این گونه از محصولات کشاورزی،

به عنوان یکی از آفات مهم کشاورزی محسوب می‌شود. مطالعه صفات ریختشناسی و ریختسنجی پامسواکی بزرگ جهت استفاده در پژوهشهای کاربردی میتواند زمینهای برای کنترل این گونه محسوب گردد.

کلمات کلیدی: پامسواکی بزرگ، سیستان، صفات ریخت شناسی، محصولات کشاورزی.

مقدمه

چونندگان راسته‌های از رده پستانداران را تشکیل می‌دهند که به علت گوناگونی زیاد حدود نیمی از

پستانداران کنونی را شامل میشوند و شناخت آنها از دیدگاه گونه زیستی، دیرینشناسی قارهای، چونندگان

آزمایشگاهی و مرزهای دانش زیستشناسی و فنآوری زیستی بسیار مهم و از نظر مسائل کاربردی ناشی از حضور بعضی از گونه‌های چونندگان در محیطهای شهری و روستائی بعنوان آفت کشاورزی و ناقل بیماری در خور توجه است. (۳) چونندگان پستاندارانی هستند که تقریباً در همه خشکیهای روی زمین به استثنای قطب

جنوب گسترش دارند و با شرایط مختلف زندگی مانند آب، زیر زمین، روی درخت، کوهستانهای مرتفع، بیابانها، جزایر و غیره

عادت کرده و در هر کجا به طور وسیع پراکنده شده‌اند. (۲)

جوندگان در ایران نیز با ۵۷ گونه (۵) یک سوم کل پستانداران ایران را شامل میشوند. مشخصه اصلی جوندگان داشتن دو جفت دندان پیشین بلند و اسکنهای شکل، یک جفت در آرواره بالا و یک جفت در آرواره پائین است که دائماً در حال رشد هستند و جوندگان برای سائیدن آنها مواد مختلفی را می‌جویند. (۴) جوندگان ویژگیهای

مفیدی نیز دارند. فعالیت‌های حفاری گونتهای زیرزمینی منجر به هوادهی خاک شده و مواد مغذی معدنی را وارد

لایه بالایی خاک میکنند. بعضی گونتهای جمعیت‌های حشرات را کنترل میکنند. پوست بعضی گونتهای در صنعت پوست ارزش بالایی دارد. پژوهشهای پزشکی و جانورشناسی به طور عمده به ذخایر پرورشی رتها در آزمایشگاه،

موش نروژی، موش خانگی، هامسترها و بعضی از گونتهای جربیلها و جردها وابسته است. در بعضی مناطق جهان،

مردم از بعضی جوندگان به ویژه سنجابها و گونتهای بزرگتر تشی شکلان تغذیه میکنند. (۹) جوندگان یک منبع

غذایی مهمی برای بعضی صیادان مانند روباهها، جغد، خدنگ، سمور سنگی، شاهینها هستند. (۱۳) پژوهشگران خارجی متعددی جوندگان ایران را مورد مطالعه قرار داده‌اند. پرفسور لی از موزه تاریخ طبیعی شیکاگو طی مسافرت و دو سال اقامت در ایران پستانداران کشورمان را مطالعه نموده و در کتابی با عنوان یک مطالعه روی پستانداران ایران در سال ۱۹۶۷ در سری انتشارات جانورشناسی فیلدیانا؛ موزه تاریخ طبیعی شیکاگو در شماره ۵۴ به چاپ رساند. این پژوهشگر ضمن مطالعه جغرافیای طبیعی ایران، شناسایی گونتهای جمع‌آوری شده و رده‌بندی گونتهای را

نیز انجام داده است (3). (Morshed & Patton) ثبت‌های جدیدی از پستانداران کوچک ایران را به چاپ

رسانده‌اند. در این پژوهش ۲۰۲ نمونه جانور شامل ۲۰ گونه (۱۳) گونه جونده بودند) بین ژوئن (خرداد) و جولای

(تیر) ۱۹۹۹ با استفاده از تله‌های زنده‌گیر، کشته و صید با دست، از نواحی جنوبی کشور جمع‌آوری شدند. (۱۲)

ابراهیمی و درویش (۱) جوندگان شهرستان بیرجند را شناسایی کردند. از روش تله‌گذاری، حفاری با تراکتور و آب انداختن لانه‌ها برای صید انواع گونتهای استفاده گردید. در مجموع ۱۶۱ نمونه به دست آمد که

بررسیهای ریخت‌سنجی و کارپولوژیکی انجام گرفت. در نهایت هفت گونه از جوندگان خانواده میوریده شناسایی

گردید. این گونتهای شامل موش خانگی (*Mus musculus*)، موش ورامین (*Nesokia indica*)، جرد ایرانی

(*Meriones persicus*)، هامستر مهاجر (*Calomyscus*)، جرد لیبی (*Merionse lybicus*)، جربیل هندی

(*Tatera indica*) و ول حفار افغانی (*Ellobius fuscocapillus*) است.

متاسفانه در مورد منطقه سیستان و فون جوندگان آن مطالعات تکمیلی صورت نگرفته است. هدف از انجام این

پژوهش بررسی حضور گونه پامسواکی در زابل و ارائه آمار توصیفی از صفات ظاهری و جمجمه‌ای است.

مواد و روش‌ها

منطقه سیستان در یکی از خشک‌ترین بخش‌های ایران قرار دارد. در مقابل سهم اندک از بارش دارای بالاترین میزان تبخیر سطحی است. بدیهی است در چنین جغرافیایی نبود یا کمبود اکوسیستم آبی و در پی آن گیاهی از ویژگی‌های بارز اکولوژیک است. سرزمین سیستان در جنوب شرق کشور، منتهی الیه شمال استان سیستان و

بلوچستان و موقعیت جغرافیایی $30^{\circ} 18'$ الی $31^{\circ} 20'$ عرض شمالی و $60^{\circ} 40'$ الی $61^{\circ} 50'$ طول شرقی قرار

دارد و مساحت آن ۱۵۱۹۷ کیلومتر مربع که معادل $1/8\%$ مساحت استان سیستان و بلوچستان بوده و در مجموع بیش از ۹۳۳ آبادی مرکز عشایری دارد.

طی این پژوهش یک نمونه از پامسواکی بزرگ جمع‌آوری گردید و یک نمونه نیز مشاهده گردید. نمونه‌ها از مزارع و باغات توسط دست و توری حشرگیری صید شدند. برای شناسایی گونه‌های پامسواکی جمع‌آوری شده منطقه از کلیدهای شناسایی (۲)، ۷ و (۱۰) استفاده شد. صفات ظاهری و جمجمه‌ای در شناسایی جانور اهمیت بسزایی دارند. به این دلیل قبل از تشریح جانور سعی گردید تعدادی از صفات ظاهری جانور بررسی و یادداشت گردد و سپس جانور تشریح شده و صفات جمجمه‌ای بررسی شوند. اندازه‌های ریخت‌سنجی ظاهری حیوان که ثبت

گردیدند شامل موارد زیر است:

طول سر و بدن (HBL): حیوان به پشت روی خط کش قرار می‌گرفت و سعی

می‌گردید ثابت نگه داشته شده و کشیده نشود. موقعیت سر با پوزه در همان سطح صاف رو به جلو بود. در واقع توجه میشد که حیوان صاف بوده و خمیده نباشد. اندازه‌گیری به میلی‌متر از نوک بینی تا جایی که دم به لگن

خاصه متصل می‌گردد انجام میشد. طول دم (LT): اندازه‌گیری به میلی‌متر از نوک دم (به جز موهای انتهایی) تا

محل اتصال دم به لگن خاصه که در بالا تشریح شد انجام گرفت. برای اندازه‌گیری طول دم میتوان دم را با یک زاویه مستقیم با بدن به سمت بالا برگردانده و سپس فاصله از زاویه تا نوک مهره‌دار دم به جز موهای انتهایی اندازه

گرفته شود. در این پژوهش طول دم در حالی که در موازات بدن بود اندازه‌گیری شد. طول پای عقب (HFL): این

اندازه برای شناسایی گونه‌ها بسیار مفید است. اندازه‌گیری از حاشیه عقبی پاشنه پا تا نوک انگشت (انگشت میانی به

جز ناخن) با استفاده از یک کولیس تا $1/0$ میلی‌متر به دست آمد. طول گوش (LE): این اندازه نیز در

شناسایی گونهها نقش مهمی دارد. این اندازه از پائین ترین نقطه شکاف گوش تا نوک گوش (به جز موهای انتهایی) به دست

آمد (۷) و (۸) جمجمه نمونهها تمیز و جهت مطالعات مورفولوژیکی آماده گردید. برای تهیه جمجمه سر نمونه جدا و در ۱۰۰ میلی لیتر آب مقطر که سود ۱۰% به آن اضافه شده جوشانده شد. پوست و ماهیچهها جدا شده و بعد از

شست و شو، جمجمه به مدت ۲۰ دقیقه در آب اکسیژنه قرار داده شد تا چربی ها حل گردد و جمجمه نمونه سفید

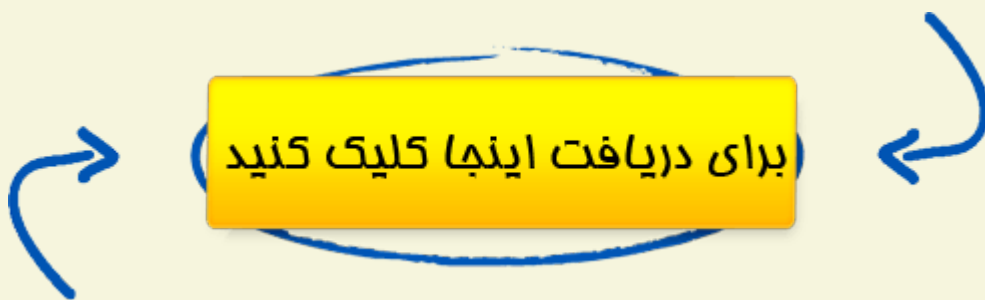
گردد. در پایان جمجمه را با آب شست و شو داده و در فضای آزاد گذارده تا خشک شود. در نهایت ریخت سنجی اسکلتی (جمجمه‌های و دندان‌های) ۱- طول اکسی پیتونازال ۲- (OL) طول کندیل و بازال ۳- (CL) پهناي زیگوماتیک

۴- (ZW) فاصله بین حدقه‌های ۵- (LW) پهناي جعبه جمجمه ۶- (CW) طول استخوان بینی ۷- (LN) طول دیاستما ۸- (LD) طول شکاف کامی قدامی ۹- (LPF) طول صندوق صماخ ۱۰- (LTB) عرض صندوق صماخ ۱۱- (WTB) طول ردیف دندانهای آسیای بالا ۱۲- (Uch) طول ردیف دندانهای آسیای پایین ۱۳- (Lch) ارتفاع جمجمه ۱۴- (HS) پهناي پوزه در جمجمه (WR) توسط کولیس عقربدار با دقت ۰/۰۵ انجام شد.

نتایج و بحث

معرفی پامسواکی بزرگ/ دوپای سه انگشتی بزرگ *Jaculus blanfordi Murray, 1884* زایل خصوصیات ریخت شناسی و ریخت سنجی

تفاوت اصلی آن با اغلب دوپاها وجود فقط ۳ انگشت در هر پا است. کف پاها به علت پوشیدگی از موهای انبوه، بلند و زبر، شبیه مسواک است. جثه بزرگ، چشمهای درشت و گوشهای نسبتاً کوچکی دارد.

مقالات مرتبط

- [دانلود مقاله اثر محلول پاشی اسید آسبزرک بر گیاه سالیکورنیا \(*Salicornia persica*\) تحت تنش های خشکی و شوری](#)
- [دانلود مقاله آمایش سرزمین حوضه آبریز شیرکوه یزد](#)
- [دانلود مقاله انقلاب سبز با تأکید بر کشاورزی پایدار و توسعه کشاورزی پایدار](#)

از این سایت ها نیز دیدن نمایید

- [ترنس لاین ، مرجع مقالات تخصصی فارسی ، ایران](#)
- [گت بیبر ، منبع مقالات انگلیسی و فارسی](#)

